

**WONEN MET ONDERSTEUNING
VOOR JONGEREN OP WEG
NAAR ZELFSTANDIGHEID**

**ALLES WAT
JE MOET WETEN
OVER 1 JAAR
COMMUNITYWONEN!**

**WONEN
MET
STERREN**

INHOUD

4 VOORWOORD **6 NOVA IN CIJFERS**

8 HOOFDSTUK 1: WONING VOOR STERREN GEZOCHT!

10 De noodzaak
14 De oplossing

16 HOOFDSTUK 2: EEN WONING VOOR STERREN BOUWEN

18 Het plan
22 De partners
26 De methode
28 De route
30 De start

32 HOOFDSTUK 3: EEN JAAR LANG WONEN MET STERREN

34 Bewoners werven
36 Ster in de community: Jorien
38 Communityvorming
40 Huishouden
42 Ster in de community: Jason
44 Begeleiding
46 Wisselwerking
48 Ster in de community: Maud
50 De balans tussen 'vragers en dragers'
52 Samenwerking tussen de partners (I)

54 Ster in de community: Levi
56 Samenwerking tussen de partners (II)
58 Evaluatie met bewoners
60 Ster in de community: Djeamy

62 HOOFDSTUK 4: LESSEN VAN WONEN MET STERREN

64 Roadmap
66 Terugblik
68 Geleerde lessen
72 Financiële verantwoording

73 COLOFON

VOORWOORD

Er wordt heel wat van je verwacht als je jongvolwassen bent. Volg een opleiding, neem een baan, woon op jezelf, betaal de huur netjes, kortom: red jezelf. Hoe precies? Dat leer je wel van je ouders, en anders heb je altijd nog wel je sociale netwerk waarop je kunt terugvallen. Toch?

Dat laatste is voor veel jongeren echt niet zo vanzelfsprekend. Die hebben geen stabiele thuis-situatie of mensen om zich heen die ze even verder kunnen helpen. En dan is het, zeker in deze tijden van woningnood en sociale kaalslag, opeens heel reëel dat iemand op straat belandt wanneer er even iets in het leven misgaat. Ik kan het weten, want mij overkwam het jaren geleden ook. En ik was geen uitzondering op de regel. Er zijn maar liefst twaalfduizend dakloze jongeren in Nederland!

Door mijn ervaringen op straat heb ik met eigen ogen gezien wat er beter kan. Laten we deze jongvolwassenen niet wegstoppen, maar juist investeren in hun zelfredzaamheid! Ons meer richten op preventie, waardoor criminaliteit, sociale isolatie en zelfverwaarlozing geen kans krijgen. En dat vanuit een thuis waar je je veilig voelt, je hulp krijgt je talenten te ontplooiën en je samen met andere jongeren een stevige basis bouwt voor de rest van je leven.

Dát is het fundament van Nova - Wonen Met Sterren. Een jaar lang hebben we met een groep mooie sociale partners dit woonproject in Arnhem van de grond af opgebouwd. In Nova krijgen jongeren die problemen op woongebied hebben een plek in een community met andere

jonge mensen die ondersteuning nodig hebben. Ook ervaringsdeskundigen en studenten van sociale en culturele studies maken hier deel van uit. Samen leggen ze een basis voor een mooie toekomst, terwijl maatschappelijke hulp altijd in de buurt is.

Een jaar lang hebben we gepioneerd, geleerd, fouten gemaakt en oplossingen bedacht, maar vooral heel veel geweldige momenten meegeemaakt. En hoewel Nova na een jaar is gestopt, is het idee van een wooncommunity nog steeds heel relevant. In dit boek lees je alle lessen die wij leerden en laten we de mensen aan het woord die in dit project het verschil maakten: onze sociale partners, betrokken vrijwilligers en de bewoners. Want als dit project ons een ding heeft geleerd, is dat je door samen te werken levens kunt veranderen - dat van jongeren, betrokkenen én professionals.

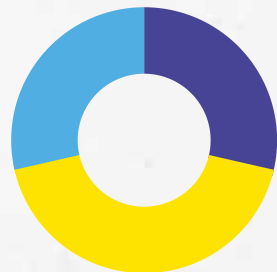
Hisham El Doeri

NOVA IN CIJFERS

TOTAAL AANTAL JONGEREN DAT BIJ NOVA GEWOOND HEFT 14

jongeren regulier
28.6%

Studenten
28.6%

jongeren uit de maatschappelijke opvang
42.9%

De oorspronkelijke verhouding was 6 vragers en 8 dragers, maar in werkelijkheid waren sommige dragers eigenlijk ook vragers. Daarom is de uiteindelijke verhouding: 10 vragers en 4 dragers.

TOTAAL AANTAL BETROKKENEN VANUIT PARTNERS 34

Pactum

4 ambulante hulpverleners,
3 managers

Zorgbelang (pervoerder)
2 personen uitvoering,
5 personen organisatorisch
(inclusief bedrijfs ondersteuning)

Gemeente Arnhem:

4 beleidsmedewerkers

SLAK

4 personen

Vrijwilligers

6 personen

Stichting ACT

1 persoon
(vanaf juni '21: 3 personen, o.a. externe inhuur)

Stagiaires

3 personen

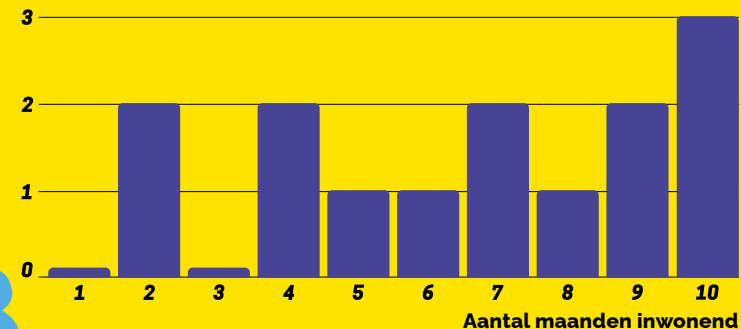

Volkshuisvesting

2 personen

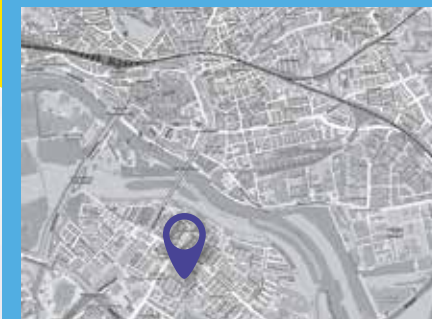
WOONDUUR VAN JONGEREN

Aantal jongeren

DE LOCATIE VAN NOVA

Akker 71, 5e verdieping

Vanuit **SLAK** zijn **25** personen aangemeld. Dit leidde tot **6** kennismakingsgesprekken, waaruit **2** kandidaten geselecteerd zijn. Deelnemers/bewoners: - **11** jongeren - **2** studenten, **4** jongeren regulier, **5** jongeren maatschappelijke opvang - **3** jongeren vertrokken (verblijf niet passend en beëindigd). Stagiaires, niet inwonend: - **3** stagiaires (MBO social work, facilitair medewerker) Vrijwilligers: - **6** externe vrijwilligers, vooral gericht op community building - **1** van de vrijwilligers is doorgestroomd als stagiaire. **1** andere vrijwilliger is betrokken via Activerend Werk.

HOOFDSTUK 1
WONING
VOOR
STERREN
GEZOCHT!

Onderdak bieden aan jongeren in een fijne, gezellige community, waardoor elk individu opbloeit. Dát is het doel van Nova – Wonen Met Sterren. Waarom dat hard nodig is en hoe we zo'n community vormgeven, bespreken we in het eerste hoofdstuk. Wat is de aanleiding voor Nova? Hoe zit het met de zorgdruk en het woningtekort? En hoe ziet een community er volgens ons uit?

DE NOODZAAK

ZORGDRUK EN WONINGTEKORT

Je hoeft niet dagelijks met je neus in de krant te zitten om mee te krijgen dat het vinden van een woning momenteel een behoorlijke uitdaging is. Dat geldt helemaal als je jong bent, geen of weinig geld hebt en uit een lastige situatie komt. Het dreigende zorginfarct in ons land maakt het niet makkelijker voor jongeren om een plekje te vinden. Ook in Arnhem, waardoor er in deze stad out-of-the-box gedacht moest worden om wat voor jongeren te betekenen.

Stel je voor: je bent net achttien geworden. Een belangrijke leeftijd waarop je veel keuzes maakt: je bent nu immers voor de wet volwassen. Voor sommige jongeren is dit het begin van problemen. Door omstandigheden of moeilijke keuzes gaat het bijvoorbeeld slecht op school, raken ze in de schulden of belanden ze in een verkeerd milieu. Het zal niet de eerste keer zijn dat dit soort jongvolwassenen door ruzie met hun ouders uit huis gezet wordt. Zo komen ze terecht op straat, zonder geld en onderdak en mét de nodige emotionele bagage. Dan kun je nog zo graag aan je toekomst willen werken, maar school is op zo'n moment wel het laatste waar je aan denkt.

Dakloze jongeren in Nederland

In Nederland zijn zo'n twaalfduizend jongeren dakloos. Waar moet je beginnen als je met 3-0 achterstaat op leeftijdsgenoten? Wanneer je geen netwerk hebt dat jou de juiste steun kan bieden? De krapte op de woningmarkt helpt

ook niet mee: momenteel komen we in Nederland 279.000 woningen tekort.

Een aantal oplossingen lijkt voor de hand liggend, maar daar komt veel bij kijken. Zo is het vaak onmogelijk voor deze jongeren om een studentenkamer te krijgen vanwege de hoge huurprijzen en het gebrek aan een studie of werk. Zelfs met een uitkering – als je die al hebt – kom je vaak niet in aanmerking voor een kamer. En als je door jouw achtergrond met sociale of emotionele problematiek kampt, is werk vinden ook een uitdaging. Daarvoor moet je doorgaans een diploma en werkervaring hebben. Begeleid wonen? Hartstikke fijn, maar ook daarvoor dien je een (vast) inkomen te hebben. Deze jongeren vallen dus tussen wal en schip en krijgen nergens voet aan de grond. En dat is zonde, want natuurlijk verdienen zij het ook om zich te ontwikkelen en een volwaardig leven te leiden dat bij ze past. De basis, een thuisplek, is daarvoor ontzettend belangrijk. Maar voordat

we daar verder op ingaan, zoomen we in op de situatie in Arnhem wat betreft de woon- en zorgsector.

Woningnood in Arnhem

Arnhem staat in de top 10 van Nederlandse steden met de hoogste woningnood. Zo kwam onze stad in 2019 al meer dan vijfduizend wo-

ningen tekort. Dit cijfer zal waarschijnlijk nog verder stijgen, omdat het inwonersaantal naar verwachting sterk zal toenemen. Zo verlaten met name ouderen en gezinnen de Randstad om een woning te zoeken in Oost-Nederland. Het probleem leeft dus niet alleen in Arnhem, maar ook in onder andere Gelderse steden zoals Nijmegen, Ede, Zwolle, Deventer en En-

schede. De huidige stikstofproblematiek speelt ook een rol, omdat dit grootschalige bouw bemoeilijkt.

En hoewel de regio Oost-Nederland in de basis goede plannen heeft voor woningbouw voor jongeren in de toekomst, hebben diegenen die acuut in woningnood zitten daar weinig aan. Zij hebben nu onderdak nodig.

Zorgtekort in Arnhem

Ook komen jongeren in de knel doordat de zorgsector kampt met problemen. In 2019 meldde het college van burgemeesters en wethouders in Arnhem dat het zorgtekort in de

stad dat jaar was opgelopen tot 18,7 miljoen euro, waarvan zeker 10 miljoen voor de WMO en jeugdzorg. Ook het landelijke tekort op de jeugdzorg heeft een nadelig effect op onze gemeente. Zo hebben zorginstellingen veel moeite met de groeiende stroom van kinderen en jongeren met psychische problemen (Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd, 2021).

Het JONAhuis

In Arnhem kunnen dakloze of dreigend dakloze jongeren van 18 t/m 26 jaar terecht in het JONAhuis. Dit is een maatschappelijke opvang die verschillende soorten hulp biedt, afhankelijk van wat een jongere nodig heeft. Ook zijn

er slaapplekken en een veilige huiskamer beschikbaar. Als eerste wordt dus gezorgd voor de belangrijkste (levens)behoefte van de jongere. Daarna wordt gekeken naar de toekomst, dus school, werk, netwerk maar ook emotioneel welbevinden. Het JONAhuis valt onder de 'integrale aanpak zwerfjongeren' en is onderdeel van Pactum.

Deze aanpak maakt deel uit van een proef om betere hulp te bieden aan dak- en thuisloze jongeren. In 2019 kwam het ministerie voor Volksgezondheid, Welzijn en Sport met dit initiatief, waarbij het doel was dat 'geen enkele jongere' nog langer dan drie maanden in een opvang zit of op straat leeft. Arnhem was één van de twaalf gemeenten die deelnamen aan dit programma.

Uitstroom

Elke jongere van straat halen was misschien erg ambitieus, maar de resultaten zijn overwegend positief. Uit een onderzoek blijkt dat 80% van de jongeren binnen drie maanden weer uitstroomt. Een mooi resultaat, want dit is ook het doel. Wanneer een jongere uitstroomt, gaat hij of zij over naar begeleid wonen of een volledig zelfstandige woning.

Een goede oplossing, zou je zeggen. Toch geldt dat niet voor alle jongeren. Een groot nadeel van begeleid wonen is – zoals eerder benoemd – dat je hiervoor een inkomen nodig hebt. Het lukt lang niet elke jongere om dat te

regelen tijdens het verblijf in een maatschappelijke opvang. Verder kan begeleid wonen erg beperkend zijn voor een jongere die al over een zekere mate van zelfstandigheid beschikt, maar nog net niet zelfstandig genoeg is om volledig op zichzelf te gaan.

Sociaal netwerk

Dat brengt ons bij het volgende en meest schrijnende punt: begeleid wonen stopt vaak wanneer iemand achttien wordt. Er is verlenging mogelijk, maar dan moet daarvoor een verwijzing of indicatie zijn. Aantoonbare problematiek, dus. Veel jongeren die uit de hulpverlening komen, hebben die begeleidingsbehoefte niet meer. Zij zijn juist op zoek naar 'gewone' ondersteuning. Waar leeftijdsgenoten bijvoorbeeld advies van ouders krijgen of hulp van een buurvrouw, ontbreekt het deze jongeren aan een sociaal netwerk.

Ze vallen vervolgens in een gat, waardoor ze niet goed in het gewone leven instromen. Vaak zie je dan terugval, uitval bij school of werk en een toename of stapeling van problematiek. Door de lange wachtlijsten duurt het vaak een hele tijd voordat ze hulp krijgen en ondertussen kan de situatie weer verslechteren.

Hoe komen we tot een oplossing voor deze jongvolwassenen voor wie de situatie zo nijpend is? Met dat idee startte Hisham El Doeri een zoektocht, met een duidelijk doel voor ogen.

DE OPLOSSING

EEN WOONCOMMUNITY

Een veilige woning voor kwetsbare jongeren én enthousiaste studenten: dat is onze oplossing. Daarom zetten we een wooncommunity op, waarin deze twee doelgroepen samen verantwoordelijk zijn voor hun woongenot.

Hoe kunnen we ervoor zorgen dat we kwetsbare jongeren toch een veilige omgeving bieden waar ze kunnen wennen aan zelfstandig wonen, in de praktijk leren welke verantwoordelijkheden dat met zich meebrengt en begeleiding nabij is? En dat studenten die zich maatschappelijk sterk willen maken, fijne en betaalbare woonruimte tot hun beschikking krijgen?

Een eigen plekje dat je zelf kunt inrichten. Voor veel mensen een vanzelfsprekendheid, maar niet wanneer je uit een onveilig nest of dak- of thuisloze situatie komt. Begeleid wonen is een goede oplossing voor jongeren die voor het eerst op zichzelf gaan, maar brengt ook de nodige beperkingen met zich mee. Zo biedt het minder individuele vrijheid dan volledig zelfstandig wonen, maar is ook het sociale contact beperkt.

Verschil tussen begeleid wonen en in een community

Het grote verschil tussen begeleid wonen en Nova: wonen met sterren is de zelfredzaamheid. Waar intensieve begeleiding vaak antwoorden geeft op problemen van de jongeren, proberen we bij Nova iemand aan te moedigen

om zélf naar oplossingen te zoeken. Dit heeft een positieve invloed op het community-idee: weet je zelf niet hoe iets moet? Misschien kan de buurman of -vrouw helpen!

Het voordeel van zo'n aanpak is dat jongeren zichzelf leren aanpassen, maar niet hoeven te veranderen wie ze zijn. Mensen die uit een situatie komen waarin ze moesten overleven, beschikken namelijk over nuttige kennis en ervaring die ze kunnen overdragen op anderen. En het laatste wat we moeten doen, is een jongere onderschatten. Door een community te bouwen waarin bewoners elkaar helpen, leren ze dus op een laagdrempelige manier samenleven in de praktijk.

De studenten

De rol van de studenten? Het doorbreken van oude gewoontes vergt nu eenmaal tijd en aandacht. Kwetsbare jongeren zijn nog niet altijd gewend om goed voor zichzelf en anderen te zorgen. Door ze te mixen met studenten, hopen we dat zorgen voor en letten op elkaar natuurlijker aanvoelt en daardoor makkelijker gaat. Elk studentenhuis is tenslotte ook een soort mini-samenleving. Dat maakt studenten een waardevolle toevoeging!

Gezamenlijke activiteiten

Door elkaar te helpen, groeit het onderlinge vertrouwen. Op den duur kunnen de bewoners dus gezamenlijke activiteiten gaan organiseren. Bijvoorbeeld door samen te koken en te eten, maar ook door uitjes te plannen zoals naar de bioscoop gaan of kamperen in de natuur. Het sociale vangnet van een jongere groeit op die manier, waardoor ze steviger in hun schoenen komen te staan en op een organische manier worden klaargestoomd voor wanneer ze klaar zijn voor de grote stap: volledig zelfstandig wonen.

Begeleiding

Tot die tijd is onze begeleiding natuurlijk aanwezig in het pand. De rol hiervan is wat meer afwachtend en teruggetrokken dan normaal gesproken het geval is bij begeleid wonen. De begeleiders kijken dus van een afstandje mee. Wanneer een jongere aanklopt met een probleem, stimuleren ze diegene om zelf met een oplossing te komen. Komt iemand er echt niet uit? Dan helpen ze natuurlijk graag. Ook wanneer een situatie dreigt uit de hand te lopen, springen ze bij.

HOOFDSTUK 2

***EEN
WONING
VOOR
STERREN
BOUWEN***

In het opzetten van een wooncommunity gaat veel werk zitten. In dit hoofdstuk nemen we je mee langs alle ingrediënten die een steentje bijdragen tijdens het bouwproces. Denk bijvoorbeeld aan de juiste partners, hulpverlening en een uitstekende methode. Kortom: alles wat nodig is voor een goede start!

HET PLAN

WELKE INGREDIËNTEN HEBBEN WE NODIG?

We vroegen ons af: wat hebben we allemaal nodig voor een wooncommunity? Welke ingrediënten zouden Nova tot een succes maken? Voor de hand liggend zijn bewoners en woonruimte, maar we zochten ook naar elementen die zouden aansluiten bij een concept als Nova.

1. BEWONERS

De belangrijkste bouwstenen van een community zijn vanzelfsprekend de bewoners. Plekken over de hele wereld bloeien immers op dankzij de mensen die er leven. Om alvast een beeld te vormen van hoe Nova eruit kwam te zien, stelden we een lijstje op met criteria - een basis die we later zouden kunnen uitbouwen.

We waren op zoek naar bewoners met de volgende eigenschappen:

- Jongeren die interesse hebben in een community en op zoek zijn naar woonruimte
- Vragers: jongeren uit een maatschappelijke opvang en dakloze jongeren met lichte problematiek
- Dragers: studenten die het leuk vinden om anderen te helpen

Wat wordt er van bewoners verwacht?

Natuurlijk was het belangrijk om de doelgroep goed voor ogen te hebben, met name om het community-idee goed uit de verf te laten komen. Zo omschreven we in het conceptplan van Nova alvast aan welke 'eisen' jongeren moesten voldoen om in aanmerking te komen voor een woning, maar ook wat wij ze graag wilden bieden. Dat zag er ongeveer als volgt uit:

Als je bij Nova wilt wonen, is het van belang dat je:

- Huishoudelijke taken kunt verrichten
- Je rekeningen zelf kunt betalen
- Over sociale vaardigheden beschikt
- Een duidelijk doel hebt
- Een zinvolle daginvulling hebt of wilt realiseren

Waar kunnen bewoners op rekenen?

Het was natuurlijk ook handig voor geïnteresseerden om te weten wat ze aan Nova zouden hebben. Daarom beschreven we in hetzelfde plan wat wij juist konden bieden. Extra nuttig, omdat Nova niet onder 'regulier' begeleid wonen viel.

Nova biedt ondersteuning op de volgende gebieden:

- Plannen van je dag
- Ondersteuning bij het op orde houden van je financiën
- Ondersteuning bij het behalen van je doelen
- Ondersteuning bij het organiseren van je huishoudelijke taken
- Ondersteuning bij gesprekken met (hulpverlenende) instanties
- Ondersteuning bij gesprekken met het sociale netwerk

HET PLAN

WELKE INGREDIËNTEN HEBBEN WE NODIG?

2. WOONRUIMTE

Het hoofddoel van dit project was jongeren aan een woning helpen. Maar wat voor ruimte is geschikt om onderdak te bieden aan 10 à 15 jongeren (het aantal waarmee we graag wilden starten)?

- Een huis, verdieping of ruimte met veel aparte kamers, zodat elke jongere over een eigen leefruimte beschikt
- Voldoende faciliteiten (keuken en badkamer)
- Eventuele andere gemeenschappelijke ruimtes (woonkamer, wasruimte etc.)
- Een kantoor voor begeleiding, dichtbij de vestiging

In het begin was al vrij snel duidelijk dat Nova zou gaan plaatsvinden op de vijfde verdieping van Akker 71 in Arnhem. Dit punt is dan ook samengesteld met terugwerkende kracht, maar past wel bij het idee dat we in ons hoofd hadden over een geschikte woonruimte.

3. PARTNERS

De partners vormden een essentieel onderdeel van Nova. Dat deden zij door mee te denken en bij te dragen vanuit hun eigen expertise. Wij zochten partners op het gebied van:

- Financiën (financiële middelen om Nova te bekostigen)
- Sociaal netwerk (mensen die een spin in het web zijn in Arnhem, waardoor we zorg dragen voor het sociale vangnet van de jongeren en snel kunnen schakelen)
- Hulpverlening (begeleiding op maat voor elke jongere)
- Marketing (mensen bewust maken van het feit dat Nova bestaat)
- Een selectiecommissie met uiteenlopende partners (evt. geselecteerd uit bovenstaande categorieën) die op basis van vastgestelde criteria goed konden inschatten of de jongeren geschikt waren om hier te wonen

Je leest meer over de partners die uiteindelijk meewerkten aan Nova op pagina's 22 en 23.

4. EEN METHODE

Zoals uitgelegd in hoofdstuk 1, is het idee achter Nova een community. Maar los daarvan is dit een woonproject en om dat te laten slagen, heb je een werkwijze nodig. Daarbij waren deze punten van belang:

- Een werkwijze waarin zowel bewoners als partners en vrijwilligers zich kunnen vinden
- Een werkwijze die bewezen effectief is
- Een werkwijze die de ontwikkeling van jongeren ondersteunt en (eventueel) stimuleert

DE PARTNERS

Natuurlijk zijn er bij elk woonproject meerdere partners betrokken. Toch was de samenwerking bij Nova bijzonder, omdat we écht alles samen deden. Bij het vormen van een community is verbinding namelijk belangrijker dan ooit! Dit zijn de partners die de handen ineen sloegen tijdens Nova.

ZORGBELANG INCLUSIEF

Zorgbelang Inclusief heeft Nova ondersteund in de opstartfase met hulp bij het opzetten van het project en de fondsenwerving. Hierna heeft Stichting ACT dat stokje overgenomen. De organisatie streeft naar een leefbare en zorgzame samenleving waarin iedereen mee kan doen. Ze willen dit bereiken door het ondersteunen van inwoners, cliënten, patiënten, zorg- en welzijnsorganisaties, gemeenten, zorgverzekeraars, onderwijsinstellingen en anderen. Zorgbelang Inclusief is met name (maar dus niet uitsluitend) actief in de provincies Gelderland, Utrecht en Zuid-Holland.

www.zorgbelanginclusief.nl

DE GEMEENTE ARNHEM

De Gemeente Arnhem hecht waarde aan de beweging van opvang naar wonen. De huidige druk op de woningmarkt – zeker in onze stad – maakt dat niet bepaald makkelijk. De gemeente droeg een steentje bij door de huisvesting van Nova te financieren. Toch beperkte de rol van de gemeente zich niet tot het uitvoerende deel: vanwege het gedachtegoed van Nova, vonden wij het belangrijk dat iedereen zich gehoord voelde. Daarom was de gemeente ook onderdeel van de projectgroep waardoor ze mee konden denken over het concept.

www.arnhem.nl

PACTUM

Dankzij Pactum konden we de juiste begeleiding bieden aan Nova-jongeren. Deze hulpinstantie is namelijk onderdeel van de jeugdzorg in Arnhem. Als organisatie verzorgt Pactum behandeling op maat voor kinderen, jongeren en gezinnen die te kampen hebben met moeilijke omstandigheden. Dit gebeurt bijvoorbeeld door middel van dagbehandeling, pleegzorg en/of ambulante hulp. Een aantal bewoners van Nova stroomde in vanuit het JONAHuis in Arnhem, een maatschappelijke opvang voor dak- en thuisloze jongeren die onderdeel is van Pactum. Het voordeel van deze doorstroom is dat sommige Nova-jongeren dus al bekend waren bij deze partner, waardoor we ze beter konden helpen. Vanuit Pactum waren verschillende begeleiders betrokken bij Nova.

www.pactum.org

DE PARTNERS

HET WIJKTEAM

Wijkteam Arnhem biedt vanuit de gemeente extra ondersteuning aan wie dat nodig heeft. Dat kan gaan om uiteenlopende problemen in de thuissituatie, financiële zaken, gezondheid en wonen. Dat maakte het wijkteam een spin in het web en een goede aanvulling op het gedachtegoed van Nova. Zo hielden wijkcoaches een oogje in het zeil en gebruikten ze eventueel hun netwerk in Arnhem om Nova-bewoners te ondersteunen.

www.wijkteamsarnhem.nl

SLAK

SLAK Ateliers is de organisatie die over de woningen binnen Nova gaat. Als Stichting ontvangt SLAK subsidie in de gemeenten Arnhem, Nijmegen en Apeldoorn. Dit bedrijf zet zich al bijna vijftig jaar in om woon- en werkruimten te creëren voor culturele en creatieve professionals in Gelderland, waarbij de focus ligt op aanstormend talent. Nova was voor SLAK dus een uniek project.

www.slak.nl

STICHTING ACT

ACT staat voor Academy voor Community & Talent. Deze stichting helpt mensen om hun leven vorm te geven zoals zij dat zelf graag willen, bijvoorbeeld op het gebied van school, werk of – in dit geval – wonen. Een passend initiatief dus bij een vernieuwend project als Nova. De ervaring die Stichting ACT heeft met het opzetten en onderhouden van communities, kwam daarnaast goed van pas.

www.stichtingact.nl

VOLKSHUISVESTING ARNHEM

Volkshuisvesting Arnhem is eigenaar van de flat op Akker 71, de locatie van het Nova-project. Deze woningcorporatie biedt sinds 1908 woningen in onze stad, specifiek voor mensen die daar zelf niet in kunnen voorzien, bijvoorbeeld vanwege een laag inkomen, specifieke zorg of andere problematiek. Daarnaast is het een 'toegelaten instelling' volgens de Woningwet. Dat betekent dat de corporatie uitsluitend werkzaam is op het gebied van de volkshuisvesting en ook alleen daarvoor financiële middelen inzet.

www.volkshuisvesting.nl

DE METHODE

We vroegen ons af: welke ingrediënten zorgen voor een succesvolle wooncommunity? Voor de hand liggend bewoners en woonruimte, maar we zochten ook naar elementen die zouden aansluiten bij een concept als Nova.

Initiatief

Nova is een idee van Hisham El Doeri, initiatiefnemer en conceptbedenker van Ons Huis. Bij het ontwikkelen van Nova werd hij bijgestaan door Hellen Houterman van Zorgbelang Inclusief en Hanno Ambaum, oprichter van Stichting ACT.

Motto:

"Alles wat aandacht krijgt groeit"

Zelfstandigheid van de jongeren

Zelfstandigheid is een belangrijk doel van Nova. Dat wil zeker niet zeggen dat we jongeren aan hun lot overlaten. Nee, we vinden het juist belangrijk om ze te ondersteunen terwijl ze zelf keuzes (leren) maken. Zo is er veel aandacht voor persoonlijke omstandigheden, voorkeuren en interesses. De jongere bepaalt zelf zijn doelen en wordt hierin geadviseerd en ondersteund. Op die manier krijgen jongeren de ruimte om zich te ontwikkelen op hun eigen manier, binnen duidelijke kaders en op basis van heldere afspraken.

Positieve verbinding als basis

Voor jongeren maakt het een groot verschil

wanneer zij het gevoel hebben dat ze gehoord, gezien en gerespecteerd worden. Daarom staat bij Nova positieve verbinding centraal. Dat betekent dat we ondersteuning bieden vanuit oprechte aandacht en betrokkenheid. Op die manier ontstaat een veilige en stimulerende basis. We zien graag dat de jongere zich geaccepteerd voelt zoals 'ie is, zich aangemoedigd voelt en weet dat het oké is om fouten te maken.

Positieve verbinding betekent dus niet dat de ondersteuner niet eerlijk en confronterend kan zijn, maar wel dat dit gebeurt vanuit een positieve insteek en met respect voor de ander. Natuurlijk staan ondersteuners zelf ook open voor kritiek. Zo zal een begeleider het respecteren wanneer de jongere een andere mening heeft en/of het gegeven advies niet opvolgt. Ook na hun verblijf zijn jongeren bij ons altijd welkom voor advies en ondersteuning.

Nova als gemeenschap

Gelijkwaardigheid staat centraal. Nova heeft hierdoor veel weg van een leef- en werkgemeenschap, waar jongeren de ruimte krijgen om samen of alleen te leren en te ontwikke-

len. Natuurlijk zijn er regels, maar de bewoners hebben hier net zo goed zeggenschap over. We proberen allemaal samen te werken en met elkaar mee te leven. Dat betekent dus ook dat het bestuur en de ondersteuners openstaan voor tips en kritiek. Daartegenover staat dat jongeren betrokken zijn en zelf hun verantwoordelijkheid nemen. Zij denken en bouwen actief mee aan de aanpak en de werkwijze van Nova. Ook vinden wij het belangrijk dat er aandacht is voor zelfexpressie, spel en kunst.

Doelgroep

Nova is bedoeld voor jongeren vanaf 18 jaar die nog niet zelfstandig kunnen wonen. Dit kunnen jongeren zijn die op zichzelf willen gaan wonen of jongeren die dringend een onderkomen nodig hebben (en voor wie bestaande hulpverlening te zwaar is voor de problematiek). Dit project is bedoeld als tussenstap naar volledige zelfstandigheid.

EEN JAAR NOVA

WELKE ROUTE GAAN WE LOPEN?

Dit is hoe wij Nova in het begin voor ons zagen. Geen gedetailleerde uitgestippelde route, maar wel een aantal belangrijke handvatten. In dit artikel komt naar voren hoe we het verblijf, de intake en de beoogde resultaten voor ogen hadden.

Het idee: een veilige woonomgeving creëren voor jonge mensen die op weg naar zelfstandigheid een steuntje in de rug willen, door een community te vormen van jongeren en studenten met verschillende achtergronden.

Het doel: het vergroten en verbreden van de maatschappelijke kansen van deze jongeren op alle levensgebieden.

Verblijf

De eerste bewoners van Nova startten per ingang van september 2021. Ze kregen een hospita-huurcontract van drie maanden. De eerste negen maanden van het huurcontract golden als proeftijd.

Bij de intake werden de doelen van de jongere besproken. Dit vormde de basis voor het verblijf. Iedere bewoner was verantwoordelijk voor het schoonhouden van zijn of haar eigen kamer. De hoofdbewoner kwam wekelijks op de kamer langs om samen te bespreken wat de voortgang is met betrekking tot de doelen. Ondertussen controleerde deze hoofdbewo-

ner of de kamer goed werd schoongehouden. Hierdoor werd constant de status per kamer en jongere gemonitord en konden de hoofdbewoners actie ondernemen als dat nodig was. De gedeelde ruimtes werden gezamenlijk schoongemaakt. De jongeren verdeelden de taken en zagen erop toe dat ze werden uitgevoerd. Daarnaast werd er in het contract opgenomen dat bij het niet nakomen van de afspraken, het contract opgezegd werd.

Overleg

In de voorbereidingsfase zijn we allianties aangegaan met gemeente Arnhem, Stichting ACT, Pactum, Stichting SLAK, Volkshuisvesting, Wijkteams Arnhem en Zorgbelang Inclusief. Uit dit samenwerkingsverband is een selectiecommissie en een projectgroep samengesteld. De selectiecommissie kwam bijeen op het moment dat er aanmeldingen te bespreken waren. De projectgroep overlegde incidenteel.

Beoogde resultaten

Zoals we het zelf bij de aftrap omschreven: "Bij Nova kunnen jongeren zich ontwikkelen

en thuis voelen. Verschillende leefwerelden komen bij elkaar. Gedurende vijf jaar doen we ervaring op met dit concept. We wachten niet met evalueren tot het einde, maar evalueren

en innoveren tussentijds. Hiermee verwachten we dat Nova - Wonen met Sterren een voorbeeld is voor andere wijken, gemeenten en provincies."

DE START

WE GAAN VAN START!

We begonnen enthousiast aan Nova. Voor een goede start waren onze vrijwilligers erg belangrijk, vandaar we hier hun rol expliciet willen aanstippen. De bewoners kregen huisregels voorgeschoteld en we wierpen kort een blik in de toekomst. Kortom: dit was de start van Nova!

Nova begon op 1 september 2021 met twaalf bewoners, waarvan 4 dragers en 8 vragers. De jongeren trekken op dat moment in op de vijfde verdieping van Akker 71, een voormalig verzorgingshuis. Op deze verdieping zijn voldoende faciliteiten aanwezig, waaronder een keuken, woonkamer en twee badkamers. Het idee was om na vijf jaar woonruimte te bieden aan dertig bewoners. Deze zouden niet allemaal te huisvesten zijn op deze plek en dus wisten we dat er op termijn aanvullende woonruimte nodig zou zijn.

Bij Nova waren tien vrijwilligers betrokken. Hun rol:

- Ondersteuning bij praktische zaken geven (bijvoorbeeld het aanvragen van toeslagen, studiefinanciering en persoonlijke subsidies, het schrijven van CV en motivatiebrieven, de financiën en administratie, ondersteuning bij het huishouden, koken, persoonlijke hygiëne, boodschappen etc.)
- Het stimuleren van het oppakken van activiteiten zoals sport, muziek, kunst, culturele activiteiten en 'horizonverbreding'

- Ondersteuning bij emotionele kwesties, vanuit herkenning en rolmodel zijn (bijvoorbeeld bij hechtingsproblemen, verslaving, psychische en sociale kwetsbaarheid etc.)
- Het opzetten en initiëren van activiteiten die bijdragen aan de ontwikkeling van de deelnemers
- Aansluiten en verbinding maken met buurtactiviteiten of sociale initiatieven en de buurt laten aansluiten bij activiteiten van Nova
- Andere activiteiten en rollen die de vrijwilligers en deelnemers willen oppakken.

Huisregels

Bij elke woonruimte horen huisregels – helemaal als je medebewoners hebt. De volgende huisregels hadden we dan ook zorgvuldig samengesteld en voorgelegd aan onze jongeren:

- **Gedragsregels:** respect voor medebewoners, geen overlast veroorzaken voor wie

dan ook, geen overmatig alcohol en/of drugsgebruik, geen bezit van wapens en het op orde hebben van de dagelijkse hygiëne.

- **Regels m.b.t. dagbesteding:** werk, een opleiding of andere dagbesteding is verplicht. Heb je dit niet? Dan wordt er van je verwacht dat je werkzaamheden in huis verricht. De hoofdbewoner bepaalt wat deze werkzaamheden zijn.
- **Schoonmaakregels:** eigen kamer te allen tijden schoonhouden, wekelijkse controle van kamers, verplichte deelname aan

gezamenlijke schoonmaaktaken, kamer opleveren in originele staat (indien dit niet het geval is, wordt de schade in rekening gebracht).

- **Regels m.b.t. veiligheid en aansprakelijkheid:** Nova is niet aansprakelijk voor verlies of diefstal van persoonlijke eigendommen, de bewoner is verantwoordelijk voor inboedel, netjes omgaan met gedeelde gebruiksartikelen, verantwoordelijk voor eventuele schade aan het pand (verzekering verplicht), hoofdbewoner kan eventueel ondersteuning bieden.

HOOFDSTUK 3

EEN JAAR LANG WONEN MET STERREN

Lees de verhalen van zowel de bewoners als partners van Nova en leer van de lessen die wij hebben geleerd. Hoe houd je de sfeer goed binnen een community? Wat ging er goed en wat waren de hobbels in de weg? Hoe ziet de selectieprocedure eruit? Lees verder voor antwoord op deze vragen en nog veel meer, over o.a. begeleiding, schoonmaken, afspraken en activiteiten.

BEWONERS WERVEN

TIPS, TRICKS & HOBBELS IN DE WEG

Een goede mix van bewoners is belangrijk in een community. Daarom bedachten we een uitgebreide selectieprocedure voor Nova: Wonen Met Sterren. Wat de moeilijkheden zijn bij het werven van bewoners voor je community? Esther Francot van de gemeente Arnhem kan er inmiddels alles over vertellen.

"Ik wist van tevoren: honderd procent succes kan nooit." Inderdaad, de selectie van kandidaten voor dit project was een echte ontdekkingstocht. Esther is als Senior Bestuursadviseur Sociaal Domein bij de gemeente Arnhem bij Nova betrokken. "We houden ons in Arnhem veel bezig met de beweging van opvang naar wonen. Jongeren die begeleiding nodig hebben, maar ook beschikken over een bepaalde mate van zelfredzaamheid: het is een interessante doelgroep voor ons. Daarom past dit project ook zo goed bij onze gemeente."

Esther houdt zich onder andere bezig met de opvang van mensen in een kwetsbare situatie. Ze weet dus als geen ander hoe belangrijk het is dat een woonsituatie echt past bij de bewoners. "Zoveel mensen, zoveel smaken. Daarom zoeken we naar zoveel mogelijk verschillende concepten waarin al die unieke mensen tot hun recht komen." Een wooncommunity, waarbij de groep kwetsbare jongeren gemixt zou worden met studenten: die was er nog niet.

Bewoners werven

Om tot een goede mix te komen, werd een selectiecommissie samengesteld uit alle betrok-

ken partners. Want wat voor bewoners passen in een community en bloeien daar op? Daar heeft iedereen zijn eigen visie op. De kunst is om al die ideeën goed te bundelen vóórdat je bewoners gaat werven. De gemeente nam die rol op zich. Daarbij werd gekeken naar allerlei factoren, zoals de nood (wie heeft het hardst een woning nodig?), de mate van zelfstandigheid, eventuele problemen (bijvoorbeeld verslaving of agressie) en natuurlijk of een jongere het zelf ziet zitten om in een community te wonen. Veel om rekening mee te houden dus, maar: "De wijkteams en Pactum hebben de meeste inhoudelijke kennis, daarom geven zij de doorslag", vult Esther aan. Dak- en thuisloze jongeren dragen nu eenmaal vaak een rugzakje bij zich. De oplossing: begeleiding op maat. "De sociale wijkteams stellen vast wat voor soort begeleiding en hoeveel begeleiding iemand nodig heeft", vertelt Esther. "Dat hebben ze heel zorgvuldig gedaan, daar heb ik alleen maar respect voor."

De studenten

Die zorgvuldigheid werd zelfs zo serieus genomen, dat er weleens kamers leeg stonden. "Bij de selectie van dragende bewoners

werd erg vastgehouden aan studenten van bepaalde studierichtingen. Terwijl ik dacht: als dit bij je past als persoon, dan mag je van mij studeren wat je wilt." Volgens Esther zouden de criteria voor studenten dus wat minder streng kunnen in het vervolg, ook omdat er nu niet altijd evenveel animo was. Het werven van studenten vond

plaats via social media en mond-tot-mond-reclame.

Een zoektocht

Wel is het logisch dat niet alles perfect ging, stelt Esther. "Het is een zoektocht. Daaruit blijkt dat je niet alles van tevoren kunt inschatten, hoe professioneel je ook bent en hoeveel kennis je ook hebt van de doelgroep." Ze doelt hiermee bijvoorbeeld op het feit dat twee jongeren uiteindelijk toch geen match waren. Zij bleken nog niet klaar voor deze mate van zelfstandigheid. Wanneer dat gebeurt, start opnieuw een selectieprocedure om een nieuwe match te vinden. Inmiddels zijn alle jongeren succesvol doorgestroomd naar een zelfstandige woning. En dat terwijl ze pas in september zijn ingestroomd en dus nauwelijks een jaar hebben doorgebracht in de community!

3 BELANGRIJKE TIPS

- 1 Wees voorbereid op leegstand en/of bedenk van tevoren een oplossing hiervoor
- 2 Zoek de balans op in de selectieprocedure: ben niet te streng, maar ook niet te mild
- 3 Weet dat je niet alles van tevoren kunt inschatten

STER IN DE COMMUNITY

JORIEN (21) was de allereerste bewoner van Nova: Wonen Met Sterren. Na een aantal jaar begeleid te hebben gewoond, besloot hij dat het tijd was om wat meer op eigen benen te staan. Tijdens Nova vermaakte hij zich niet alleen goed met huisgenoten: ook haalde hij zijn diploma!

Jij werd dus als eerste uitgenodigd voor Nova? "Ja, ik werd gevraagd voordat het überhaupt zeker was dat het project doorging! Ik ben ook de eerste persoon die er is komen wonen. Het was in het begin nog een beetje een chaos, maar dat hoort er natuurlijk bij. Ik heb veel geholpen met het op orde maken van de woonruimtes zelf, maar ook de gemeenschappelijke ruimtes helpen inrichten. Ik vind het er goed uitzien!"

Moest je wennen aan de community? "Ja. Ik ging van twee jaar helemaal alleen zijn opeens naar een plek die ik deels moest delen met mensen op dezelfde verdieping. Dat is natuurlijk een beetje een rare stap, maar ik wende er vrij snel aan. Je hebt ineens minder privacy. Wel heb ik mezelf prima kunnen afsluiten als ik even alleen wilde zijn."

Is er ook iets wat je graag anders had willen zien? "Ik weet niet of de selectie van bewoners nu altijd even goed was. Maar dat is natuurlijk logisch, want het was de eerste keer dat dit project plaatsvond. Soms levert dat wat wrijving op: als er een ei kapot gegooid is op de

keukenmuur en iedereen ontkent dit te hebben gedaan, bijvoorbeeld. Maar gelukkig heb ik een goede klik met een aantal bewoners.

Wat is het belangrijkste dat Nova jou heeft opgeleverd? "Ik heb voor het eerst in mijn leven een diploma gehaald! Normaal gesproken had ik echt niet de motivatie om dat vol te houden. Ook omdat ik in het verleden weleens te kampen heb gehad met depressie. Maar hier heb ik me zodanig goed gevoeld, dat ik alles heb kunnen afronden. Door zowel huisgenoten als de begeleiding ben ik daarbij goed geholpen. Nu wil ik graag doorstuderen."

Leuk, weet je al welke richting je op wilt? "Ik wil hierna het HBO in om me te gaan verdiepen in financiën en administratie. Dat wil ik alleen liever niet in Nederland doen, want ik vind het hier nogal saai. Daarnaast ben ik slecht in het vak Nederlands en dat is helaas een verplicht vak. Ik probeer het al tien jaar op te frissen, maar dat lukt niet. Als ik een internationale studie ga doen, maakt dat niet meer uit. Mijn Engels is namelijk veel beter. En ik wil graag de wereld zien!"

**'BIJ NOVA VOELDE IK ME
GOED GENOEG OM MIJN
DIPLOMA TE HALEN'**

COMMUNITYVORMING

TIPS, TRICKS & HOBBELS IN DE WEG

Het belangrijkste ingrediënt van een community? De mensen! Hoe vaak zie je elkaar? Wat voor activiteiten onderneem je? Wanneer vraag je om hulp? Daar heeft ieder z'n eigen ideeën bij. Zorgen dat uit al die visies een goede groepsdynamiek opbloeit, is best een uitdaging, weet vrijwilliger Ezgi El Doeri.

Omdat wonen in een community in het begin voor iedereen wennen is, begonnen de vrijwilligers met iets heel essentieels. "We wilden een vertrouwensband creëren", licht Ezgi toe, die samen met vrijwilliger Benjamin werkte aan het community-gevoel. "De bewoners kenden elkaar natuurlijk amper. We merkten dat ze graag sociaal contact wilden, maar dat stiekem ook heel spannend vonden."

Laagdrempelig

Een laagdrempelige bijeenkomst is dan een goede uitkomst. De vrijwilligers organiseerden daarom een barbecue. Het bleek een schot in de roos. Daarna volgden meer etentjes, waarbij de bewoners steeds meer zelfstandig een community gingen vormen door gezamenlijk boodschappen te doen, te koken en af te wassen.

De student-bewoners waren vrijwel altijd aanwezig bij activiteiten, de andere groep was soms moeilijker om mee te krijgen. Dat kan Ezgi wel begrijpen: "Een etentje is leuk, maar wel eng als je niemand kent. Persoonlijk heb ik ook veel tijd nodig om anderen te vertrouwen.

Bij de één gaat dat gewoon sneller dan bij de ander." Een begripvolle houding is belangrijk, want bewoners pushen om betrokken te zijn: dat werkt volgens Ezgi niet. "Als ze mee willen doen, doen ze mee en anders niet. Dan is het gewoon nog niet hun tijd."

'Iedereen deed zijn best'

"Het is ook geen gebrek aan motivatie. Zo wilde één van de bewoners wel heel graag meedoen met activiteiten, maar kon ze vaak niet omdat ze net een kindje had gekregen en veel moest werken." Door bij de bewoners langs te gaan of ze te appen, werden ze dus wel geïnformeerd. Op die manier gaven we bij Nova een duidelijk signaal af: je bent altijd welkom, maar nooit verplicht om mee te doen. "Het was niet zo van: oh, hier heb je je huisje, nu

**'BIJ DE ÉÉN GAAT
HET SNELLER DAN
BIJ DE ANDER'**

trek ik mijn handen van je af. Iedereen heeft echt z'n best gedaan!"

Zelfstandigheid

Natuurlijk wordt een community niet alleen maar gevormd door het ondernemen van gezamenlijke activiteiten. Jongeren leerden ook om elkaar te helpen bij hun weg naar (meer) zelfstandigheid, bijvoorbeeld door elkaar een stofzuiger uit te lenen of op zoek te gaan naar een oplossing wanneer een oven of vaatwasser kapot ging. "Het ging spontaan", zegt Ezgi. Dat bleek ook het geval bij het onderhouden van de gezamenlijke ruimtes, want de bewoners schilderden samen de muren en zochten mooie meubels uit. Ook daaruit blijkt dus dat het vormen van een community uiteindelijk

een succes was. En het allerleukste: "Ondanks dat deze bewoners hier niet meer wonen, hebben ze nog goed contact. We gaan binnenkort zelfs met z'n allen kamperen!"

3 BELANGRIJKE TIPS

- 1 Blijf in contact, maar verplicht bewoners niet om mee te doen aan activiteiten
- 2 Organiseer minimaal één keer per week een gezamenlijke activiteit
- 3 Moedig bewoners aan om elkaar te helpen

HUISHOUDEN

TIPS, TRICKS EN HOBBELS IN DE WEG

Voor sommige jongeren was Nova hun eerste echte woonruimte. De eerste keer dus dat ze verantwoordelijk waren voor het huishouden. Logisch dat dit niet altijd vlekkeloos verliep: "Iedereen heeft een eigen definitie van schoon", lacht Genet, die als stagiair de jongeren hierbij een handje hielp.

Onder huishouden valt natuurlijk niet alleen het schoonmaken van de eigen en gemeenschappelijke ruimtes. Ook opruimen, koken, afwassen en de was doen zijn daar bijvoorbeeld onderdeel van. Voor sommige mensen vanzelfsprekende bezigheden, maar niet als je uit een dak- of thuisloze situatie komt. Dan heb je soms nog veel te leren.

Het lijkt dus voor de hand te liggen om aan het begin van het project met een huishoudplan te komen. Toch kozen we daar bij Nova bewust niet voor. "Je moet vooral geen politieagentje gaan spelen", vindt Genet. "Ik denk dat het belangrijk is om goed te luisteren naar de jongeren en te kijken waar hun behoeftes liggen."

Schoonmaakschema

Daarom werd in eerste instantie ingezet op het community-idee: we keken of het de jongeren lukte om zonder onze hulp huis te houden en hier onderling afspraken over te maken. Dat bleek lastig. "Bewoners ergerden zich aan de viezigheid in de keuken. De één ruimte wel op, de ander niet – daar kwam maar geen balans in." Daarom kwam Genet uiteindelijk toch met een strak schoonmaakschema. Elke week wa-

ren twee jongeren hiervoor verantwoordelijk, wat betekende dat ze de gemeenschappelijke ruimtes moesten schoonmaken, zoals de keuken, badkamer en woonkamer.

Spoedcursus

In theorie hielden de bewoners zich hier goed aan. Maar in de praktijk uitte zich dat verschillend. "Als je met een stofdoekje gaat wrijven over een plek waar vlekken zitten, dan heeft dat geen zin." Daarom organiseerden we een soort 'spoedcursus schoonmaken', waarin een vrijwilliger de jongeren praktische tips meegaf om effectief schoon te maken.

Verder was iedereen verantwoordelijk voor het opruimen en schoonhouden van hun eigen spullen. "Kook je? Dan ruim je zelf op. En je doet je eigen was", licht Genet toe. De jongeren konden bij een stagiaire facilitair medewerker terecht voor ondersteuning. "Hij woonde op dezelfde verdieping. Daardoor was de drempel niet zo hoog om bij hem aan te kloppen met vragen."

Dat is fijn, want volgens Genet lopen mensen toch vaak tegen individuele problemen aan op

het gebied van huishouden. "De één heeft moeite met financiën, de ander vindt het lastig om gezond te koken. Studenten gooien sneller een pizza in de oven dan dat ze een salade maken." Dat bewijst dat niet alleen de groep vragende bewoners hiermee worstelde. Toch vond Genet het over het algemeen heel erg meevallen: "Eigenlijk vond ik iedereen redelijk zelfstandig."

Potentie

Volgens haar heeft dat er vooral mee te maken dat mensen zich sneller ontwikkelen wanneer ze voorzien zijn in basisbehoeftes, zoals onderdak. "De jongeren zijn echt gegroeid tijdens Nova. Ze hebben zoveel potentie! Maar omdat ze vaak bezig zijn met overleven, komen hun talenten niet altijd naar boven. Bij dit project heb ik gezien dat ze uitgroeien tot mooie mensen wanneer ze een basis krijgen."

De tip die Genet dan ook wil meegeven: wees flexibel. "Natuurlijk hebben alle jongeren een andere mening over hoe zij het huishouden zien. Maar als je flexibel met ze omgaat en compromissen sluit, vind je samen een manier om alles schoon te houden. Communicatie is belangrijk!"

3 BELANGRIJKE TIPS

- 1 Ga geen politieagentje spelen
- 2 Zorg voor een laagdrempelige manier van ondersteuning, zoals een cursus schoonmaken of iemand bij wie jongeren terecht kunnen voor vragen
- 3 Wees flexibel

STER IN DE COMMUNITY

Sommige Nova-bewoners bleken nog één en ander te moeten leren over huishouden – logisch ook. Maar natuurlijk zijn er ook jongeren die van zichzelf al een natuurtalent zijn. Eén daarvan is **JASON (19)**, die bekendstond om zijn schoonmaakkwaliteiten. Maar ook op alle andere vlakken heeft hij nu dankzij Nova al zijn zaakjes goed op orde.

Hoe was jouw tijd bij Nova? "Het was echt een fijne ervaring. Ik heb me eigenlijk nergens druk om gemaakt, zelfs wanneer anderen dat wel deden. Ik ben namelijk een heel vredelievend persoon. Ik kan alleen niet tegen onrechtvaardigheid, daarom vond ik het bijvoorbeeld wel stom als mensen iets uit de koelkast pakten wat niet van hen was. Maar dat is echt een detail hoor! Ik heb hier fijn gewoond. Ik wil gewoon gelukkig zijn, dat is het enige wat ertoe doet."

Had je goed contact met de andere bewoners?

"Zeker! Ik had veel contact met een paar andere jongens. We hadden ook een Whatsapp-groep met Nova-bewoners, dat vond ik erg leuk. Ik vergat heel vaak mijn sleutel, haha, dus dan was het wel handig om daar even een berichtje in te zetten. Ik vond het heel leuk om burens te hebben."

Hoe zagen jouw dagen eruit?

"Ik werk fulltime en daarnaast trok ik met andere bewoners op. Maar ik vond het ook leuk om familie te bezoeken, Fortnite te spelen of mijn kamer schoon te maken."

Er gaat inderdaad een gerucht over een Nova-bewoner die heel graag schoonmaakt...

Was jij dat, toevallig? "Ja, dat was ik, haha! Ik ontfermde me in het begin heel vaak over de hal en de keuken. Dat ben ik wel iets minder gaan doen, want ik merkte dat de rest het schoonmaken op een gegeven moment aan mij overliet. Ik vind het leuk om te doen hoor, maar zij zijn ook volwassen en zullen zelf moeten leren hoe ze hun huis op orde houden. Maar mijn eigen kamer hield ik altijd brandschoon!"

Jij hebt goed geleerd om voor jezelf te zorgen?

"Zeker! Ik woon nu ongeveer 4 jaar in Nederland, maar dit was de eerste keer dat ik op mezelf ging. Voordat ik hier kwam, ging het erg slecht met me, maar nu ben ik heel tevreden over mijn leven. Nova heeft me ontzettend geholpen en ik weet zeker dat dat voor meer mensen geldt."

Wie of wat heeft jou bijvoorbeeld geholpen?

"De begeleiding! Ze communiceren echt heel goed met mensen. Zo tonen ze veel interesse en zijn ze altijd behulpzaam."

'IK VOND HET HEEL LEUK

OM BUREN TE HEBBEN!'

Jason

BEGELEIDING

TIPS, TRICKS & HOBBELS IN DE WEG

Rebecca Richardson (Pactum) was bij Nova verantwoordelijk voor de begeleiding van twee jongeren. Hoe dat ging? "Ze hebben zich divers ontwikkeld", zegt ze met een glimlach. Ondanks de wisselende resultaten blikt de begeleider tevreden terug.

Bij Nova besteedt elke begeleider twee uur per week aan een bewoner, inclusief regelzaken. Daarbuiten zijn de toezichthouders 24/7 verantwoordelijk voor de jongeren. Dat is dus anders dan bij regulier begeleid wonen, waar de mate van begeleiding verschilt per bewoner (en per organisatie). Die twee uur bij Nova kunnen nog best een uitdaging zijn, vertelt Rebecca: "Bij één bewoner ging het direct mis. Ik kreeg vanaf het begin geen contact meer met haar."

Ondanks een zorgvuldige selectieprocedure dus, want de bewoner leek geschikt voor Nova: "Ze voldeed op papier volledig aan het profiel en gaf uitgebreid antwoord op de vragen in het aanmeldingsformulier. Vanwege haar achtergrond in de jeugdzorg had ik wel mijn twijfels, maar omdat ze zichzelf uitstekend presenteerde en dit heel graag wilde, gaven we haar het voordeel daarvan", legt Rebecca uit.

Geen match

Helaas pakte dat dus anders uit. De begeleider en toezichthouders probeerden op allerlei manieren contact te onderhouden, maar de bewoner liet niks van zich horen en betaalde geen huur. "We maakten ons echt zorgen. Daarom

hebben we een uitgebreid zorgplan opgesteld, in de hoop dat we deze situatie konden oplossen." Toen dit niet werkte en de bewoner inmiddels drie maanden achterliep met het betalen van haar huur, waren we bij Nova gedwongen om haar eruit te zetten. Ook dat werd met alle zorgvuldigheid gedaan, door meerdere waarschuwingen, deadlines en duidelijk te maken dat ze altijd contact kon zoeken met haar begeleider.

Er was dus geen match. Desondanks vindt Rebecca dat Nova deze jongere goed geholpen heeft: "We hebben ons allemaal volledig ingezet. Ook is ze door deze situatie gaan inzien dat ze nog niet klaar was voor deze stap." Een groot voordeel: "Pactum stond garant voor de huurachterstand. Het is belangrijk om rekening te houden met dit soort situaties. Als ze echt

'JE ZAG ZIJN

ZELFVERTROUWEN

TOENEMEN'

zelfstandig was gaan wonen in een studentenflatje, had ze nu al een schuld gehad." Op deze manier is dus erger voorkomen.

Zelfvertrouwen

Gelukkig waren er ook bewoners die juist opbleiden. "Ik heb ook een jongen begeleid die ontzettend blij was om zijn eigen plekje te hebben. Alleen al daarom zag je zijn zelfvertrouwen toenemen!" vertelt Rebecca trots. "Hij vond het fijn om zijn eigen tijd en dagindeling te bepalen. Daarnaast voelde hij zich heel verantwoordelijk voor de algemene ruimtes en hield hij zich goed aan de taken." Het community-idee en begeleiding 'op afstand' leverde dus een positieve bijdrage aan zijn zelfstandigheid. Uiteindelijk denkt Rebecca dat de begeleiding

goed is aangepakt: "De toezichthouders waren mijn ogen en oren. Dat bewijst het belang van een goede samenwerking."

3 BELANGRIJKE TIPS

- 1 Werk als begeleider goed samen met andere contacten van de jongeren, zoals toezichthouders
- 2 Houd rekening met lastige situaties, zoals een huurder die niet betaalt
- 3 Laat bewoners weten dat je voor ze klaarstaat, ook als ze fouten maken

WISSELWERKING

TIPS, TRICKS & HOBBELS IN DE WEG

Om als begeleider goed te kunnen voorzien in de verschillende behoeftes van bewoners, is goede communicatie en wisselwerking belangrijk. Als één van de projectleiders had Hisham El Doeri goed zicht op de kwaliteiten én verbeterpunten van het Nova-begeleidingsteam.

Tijdens zijn studie begon Hisham met Ons Huis, een project dat uiteindelijk geen doorgang vond. Met Nova kreeg hij uiteindelijk toch de kans om dit concept verder te ontwikkelen. "Ik was meteen enthousiast over de locatie", vertelt hij. "Wat ik toen ook meteen wist, was dat de volgende stap samen met jongeren moest worden gezet."

Hisham hield de lijntjes kort door regelmatig contact te hebben met iedereen en daar zelf actief in te zijn. "Niet wachten tot er iets aan de hand is, maar juist vooraf investeren in de relatie en elkaar leren kennen."

Snel schakelen

Een belangrijk onderdeel van de wisselwerking was juist alles zo centraal mogelijk houden. "Bij conflicten of voorvallen riep ik iedereen bij elkaar", legt Hisham uit. "Dan keken we samen naar wat nodig was om een jongere verder te helpen. In sommige gevallen was het nodig om snel te schakelen, omdat de problematiek van een jongere te complex was, wat zorgde voor veel onrust. Dan was het prettig om iedereen (online) bij elkaar te roepen en gezamenlijk te bekijken wat het beste plan was."

Voor de begeleiders was het nog niet altijd makkelijk om op die manier samen te werken, simpelweg omdat ze anders gewend waren. "Ze zijn soms toch geneigd om het zelf op te lossen, of iets te veel op de hulpverlenerstoel te gaan zitten, terwijl het juist zo belangrijk is dat jongeren ook zelf leren bepalen wat voor hen het beste werkt." Daar hielpen de begeleiders dan bijvoorbeeld bij door uit te leggen wat de consequenties zijn van hun keuzes.

Lessen voor een volgende keer

Wat de samenwerking soms ook bemoeilijkte, waren de tegengestelde belangen van organisaties. "Dan merk je dat de discussie niet meer om de jongere gaat." Nog wat lessen voor een volgende keer: "meer investeren in peer-to-peer-begeleiding, meer en gericht

**'LAAT JONGEREN
ZELF BEPALEN WAT
HET BESTE WERKT'**

ter inzetten van community en vrijwilligers en ik denk dat we de hulpverleners ook een training kunnen geven over deze manier van werken. Dat had, zeker in de opstart, veel verandering gebracht."

Slaapdienst

De begeleiding kreeg tot slot hulp van de slaapdienst van de RIBW. "Dat was onze benedenbuurman", licht Hisham toe. "Hij zocht actief contact met ons als er bijvoorbeeld overlast was, maar ondersteunde de jongeren ook wanneer er 's avonds of 's nachts iets gebeurde. Hierin zie je ook de kracht van verbinden terug. Niemand zegt meer; 'dit past

niet binnen mijn taak of verantwoordelijkheid', maar we versterken en ondersteunen elkaar allemaal!"

3 BELANGRIJKE TIPS

- 1 Probeer de jongere centraal te stellen
- 2 Gooi problemen direct in de groep
- 3 Verzorg een training voor de betrokken hulpverleners

STER IN DE COMMUNITY

MAUD (20) was als student Theater bijzonder geschikt voor Nova. Ook in de praktijk lukte het haar goed om haar sociale vaardigheden in te zetten tijdens het project. Naast een mooie ervaring leverde Nova haar een bijzondere vriendschap op met Jorien, met wie ze als eerste introk.

Hoe kwam je in aanraking met Nova? "Mijn zangdocent had het project op Facebook voorbij zien komen. De kamers waren hartstikke mooi, de huur was goed, dus waarom niet? Maar ik werd vooral erg enthousiast van het community-idee. Een vaste groep mensen met wie je samenwoont en bij wie je kunt aankloppen; dat trok me heel erg. Je hoeft natuurlijk niet allemaal matties te zijn, maar je hebt wel gewoon fijne mensen om je heen – je bent niet alleen! Dus ik dacht: dat klinkt super-tot, laten we het gewoon proberen."

Maar wat is dan het verschil met een studentenhuis? "Het is in een studentenhuis niet de standaard dat je veel contact hebt met elkaar. Wel als je een leuk studentenhuis hebt natuurlijk, maar het is niet vanzelfsprekend. Bij Nova wist je van tevoren dat het een community was en daar kun je rekening mee houden. Ik leg makkelijk contact met anderen en stelde me er ook voor open. Dan klopt je toch sneller bij elkaar aan om even een praatje te maken."

Was er ook een bewoner in het bijzonder met wie jij het goed kon vinden? "Ja, Jorien. In het begin was hij heel erg op zichzelf en een beetje afstandelijk. Maar toen we eenmaal langer samenwoonden, gingen we vaak samen sigaretjes roken of in de zon zitten kletsen. Het was heel gezellig. Ik merkte dan ook dat hij opener werd en meer contact ging leggen. Hij is echt een goede vriend van me geworden."

Fijn! Je hebt Nova dus echt als een community ervaren? "Deels. Het was wel jammer dat sommige mensen vaak niet aanwezig waren bij activiteiten. Zij hadden wel wat beter hun best mogen doen. Aan de andere kant heb ik tijdens Nova ook geleerd om zoiets wat meer los te laten en me niet meer overal aan te ergeren. Het was ook voor iedereen de eerste keer dat we dit concept probeerden. Dus nee, het liep niet altijd van een leien dakje en het resultaat was niet perfect. We hebben gewoon iets gedaan wat nog niet bestond en dat loopt soms anders dan je verwacht. Maar over het algemeen verliep het goed. Ik vond het in elk geval hartstikke leuk!"

'JE BENT NIET ALLEEN'

DE BALANS TUSSEN ‘VRAGERS EN DRAGERS’

TIPS, TRICKS & HOBBELS IN DE WEG

Het doel: een perfecte balans tussen vragers en dragers in de community. Willy van Wessel is met zijn 25 jaar ervaring als behandelaar in de jeugdzorg een kennisbank van jewelste. Die bood hij aan Nova: Wonen Met Sterren om zo tot een goede verdeling te komen tussen dakloze jongeren en studenten.

Al van begin af aan was Willy nauw betrokken bij Nova vanuit het Wijkteam Arnhem. Hij maakt er geen geheim van dat hij zijn twijfels had over het project. Dat lag vooral aan het profiel dat gekozen werd voor de studenten. "Ik denk dat het verstandiger was geweest om ons te richten op MBO 4-studenten in plaats van HBO-studenten. Het verschil in leefwereld is kleiner", legt hij uit. "MBO 4 is praktijkgericht, die leerlingen komen dezelfde hobbels tegen in het leven. Ik wil niet zeggen dat HBO-studenten niks meemaken, maar die hebben andere problemen. Je moet een bepaalde achtergrond hebben om te kunnen studeren."

**‘WE HEBBEN HEEL
ZORGVULDIG GEKEKEN
NAAR DE JUISTE
VERDELING’**

Verdeling

Ook was de behandelaar kritisch over de verdeling tussen vragers en dragers. "We hadden in eerste instantie een fifty-fifty verdeling op het oog. Dus de ene helft van de community zou uit vragers bestaan en de andere helft uit dragers." Al snel bleek echter dat er weinig animo was vanuit studenten, waardoor dat niet lukte. "Uiteindelijk bestond veertig procent van de community uit dragers."

Zo'n afweging maken, is een ontzettend kwetsbaar proces, stelt Willy: "Als je bij een community te maken hebt met een ingewikkelde doelgroep, is het in- en uitlichten van nieuwe bewoners niet gemakkelijk. Daarvoor moet je echt de tijd nemen." Het opbouwen van de community werd dus bewust heel langzaam gedaan. "We hebben heel zorgvuldig gekeken naar de juiste verdeling."

In de praktijk

Omdat we de balans zo belangrijk vonden, zorgde dat in de praktijk ook voor leegstand bij Nova. Een student is immers moeilijk te vervangen en we wilden niet dat de bewonersverde-

3 BELANGRIJKE TIPS

- 1 Zorg dat vragers en dragers genoeg overeenkomsten hebben
- 2 Houd rekening met leegstand
- 3 Neem echt de tijd voor het opbouwen van een community

ling naar de andere kant omsloeg. "Ik zeg altijd: op het moment dat een organisatie zich aan dit soort doelgroepen verbindt, dan hoort daar per definitie leegstand bij."

SAMENWERKING TUSSEN DE PARTNERS (I)

TIPS, TRICKS & HOBBELS IN DE WEG

We hebben bij Nova een gezamenlijk doel, maar ook allemaal een eigen referentiekader. Samen hebben we geprobeerd al die puzzelstukjes te laten passen. Dat ging natuurlijk niet zonder slag of stoot, maar dat hoeft ook niet – zo pleit Alina De Lange van jeugdzorginstelling Pactum.

Eerder in dit boek lees je al waar Pactum-begeleider Rebecca Richardson tegenaan liep terwijl ze ondersteuning bood aan Nova-jongeren. We vallen niet in herhaling, maar zoomen in dit artikel juist in op de samenwerking tussen de partners terwijl zij probeerden hun visies op elkaar af te stemmen.

Overall mogelijkheden

Alina De Lange is regiomanager bij Pactum met als aandachtsgebied Verblijf. Dat houdt in dat ze

**'HET COMMUNITY-IDEE
HEBBEN WIJ NORMAAL
GESPROKEN NIET IN
ONS AANBOD, DUS DAT
WAS ALLEMAAL
NIEUW VOOR ONS.'**

zo snel mogelijk een vervolgsituatie probeert te regelen voor dakloze jongeren. "We zijn echt een verbindende factor op dat gebied: we kijken met wie we kunnen samenwerken en aan wat voor projecten we kunnen meedoen. Ik was meteen enthousiast over Nova!" vertelt ze met een brede glimlach. "Ik zag overal mogelijkheden." Het was wel wennen. "Het community-idee hebben wij normaal gesproken niet in ons aanbod, dus dat was allemaal nieuw voor ons. Ik vind dat je bij zo'n project flexibel moet zijn." Of iedereen dat ook was, dat vindt ze lastig te zeggen. "Partners hebben andere zakelijke belangen. Je weet dat er geld nodig is voor zo'n project. Aan de ene kant denk je dan weleens: dit kan flexibeler. Aan de andere kant kan bijvoorbeeld de gemeente niet de enige verliesdragende partij zijn. Je neemt met z'n allen een verantwoordelijkheid."

Verslaving en agressie

In het begin waren er bijvoorbeeld wat strenge toelatingseisen waar de selectiecommissie rekening mee moest houden. Jongeren met een verslaving of agressieprobleem kwamen bijvoorbeeld niet meer in aanmerking voor een

woning. Maar volgens Alina hoeft deze problematiek niet per se een voorwaarde te zijn: "Het ligt eraan hoe een jongere omgaat met zulke problemen. Als je verslaafd bent en geld steelt of telkens de koelkast leeg eet: dan kan

dat natuurlijk niet. Maar dat vind ik iets anders dan een jongere die een blowprobleem heeft en daarvoor in behandeling is. Hetzelfde geldt voor agressie: het ligt eraan hoe die tot uiting komt en waar. Dat moet je samen ontdekken. De manier waarop je het oplost, is super belangrijk. Daar moet je als partners duidelijke afspraken over maken."

Toch vond de regiomanager de samenwerking tussen partners vooral fijn, ook omdat er onderling ruimte was voor kritiek. "Als we iets wilden zeggen, kon dat altijd." De samenwerking is zelfs zo geslaagd, dat Alina graag opnieuw zou deelnemen aan een vergelijkbaar project. "Het kan best zijn dat we ergens anders nu iets soortgelijks kunnen opstarten met een net iets andere doelgroep." Daarbij zal haar huidige aanpak ongetwijfeld werken: "Laten we positief kijken en bijstellen waar nodig."

3 BELANGRIJKE TIPS

- 1 Wees flexibel in de samenwerking met andere partners
- 2 Kijk niet alleen naar de problematiek van een jongere, maar vooral naar hoe deze zich uit in de praktijk
- 3 Maak van tevoren duidelijke afspraken

STER IN DE COMMUNITY

Via een klasgenootje van zijn acteursopleiding hoorde **LEVI (18)** voor het eerst over Nova: Wonen Met Sterren. Het idee sprak hem aan: op jezelf wonen, maar ook iets kunnen betekenen voor anderen. Ook niet onbelangrijk: bij Nova leerde Levi gezond te eten.

Wat was jouw eerste indruk van Nova? "In eerste instantie kwam ik weleens op bezoek bij een klasgenoot. Zo heb ik kennism gemaakt met Nova. Ik sprak dus al weleens bewoners voordat ik hier woonde. De sfeer vond ik meteen heel fijn, open en gastvrij!"

Maar ja, ergens op bezoek gaan is natuurlijk iets anders dan er wonen. Voldeed Nova nog steeds aan je verwachtingen toen je er eenmaal was ingetrokken? "Ik was niet zo bezig met verwachtingen. Ik dacht: ik zie het allemaal wel. Mijn omgeving had er wel een bepaald beeld van - zo grapten ze vaak dat ik in een sekte ging wonen. Er waren dus wel wat vooroordelen. Uiteindelijk vind ik het lastig daarover iets te zeggen, want ik heb er uiteindelijk drie maanden gewoond en was vaak van huis. Maar ik heb er wel met heel veel vrede geleefd!"

Vond je het wennen om op jezelf te wonen? "Jazeker. Vooral koken was even schakelen. Het geld vloog er echt uit als water! Ik heb zoveel besteld, haha. In het begin at ik heel ongezond. Uiteindelijk heb ik daar wel wat aan gedaan. In het begin denk je nog: wat maakt het uit, ik studeer. Maar na drie weken kom je er al achter dat je lichaam het op een gegeven moment niet meer aankan."

Wat vond je van de woonruimte? "Perfect! Ik heb niet meer nodig dan wat ik hier had. Ik had mijn eigen balkon, er was een mooie gezamenlijke keuken en een fijne woonkamer met wat banken erin. Ik denk dat je in een 'normaal' studentenhuis niet zulke goede faciliteiten hebt."

Wat vond je het fijnst aan bij Nova wonen? "De begeleiding. Je kon altijd bij ze terecht en niets was gek om te zeggen of vragen. Je zoekt met elkaar naar een oplossing in plaats van dat er conflict ontstaat. Als student help je natuurlijk je andere bewoners, maar je hebt niet het gevoel dat je de hele tijd moet presteren. De begeleiding was er dus ook voor ons!"

Wat heb je geleerd van Nova? "Gevarieerd eten, haha! Nee, maar om serieus antwoord te geven: uiteindelijk zijn we allemaal hetzelfde. We hebben allemaal een kloppend hart, wat iemand ook heeft meegemaakt. De eerder genoemde vooroordelen vanuit mijn omgeving: die kun je dus beter achterwege laten, want daar help je niemand mee. Dat geldt voor zowel jezelf als de ander. Ik heb trouwens ook nooit overlast gehad, het was altijd rustig!"

**‘DE BEGELEIDING WAS
ER OOK VOOR ÓNS’**

SAMENWERKING TUSSEN DE PARTNERS (II)

TIPS, TRICKS & HOBBELS IN DE WEG

Het contact tussen de stakeholders beperkt zich vaak tot zakelijke afspraken. Omdat Nova een community is, was die samenwerking intensiever dan normaal. Hanno Ambaum zorgde als penvoerder voor de randvoorwaarden, een goed onderling contact en tevredenheid van alle partners.

We kunnen Hanno gerust specialist noemen op het gebied van communities. Zo'n twaalf jaar geleden begon hij namelijk zijn eigen school in Doetinchem met de toepasselijke naam 'Mijn School'. Die richt zich niet alleen op onderwijs, maar besteedt aandacht aan het hele leven van een leerling. "Mensen vallen uit op school vanwege heftige gebeurtenissen. Scholen houden daar over het algemeen weinig rekening mee. Dat vind ik raar. Hetzelfde geldt voor het feit dat iedereen leert op zijn eigen manier", licht Hanno toe.

Iedereen is student

Niet gek dus dat hij dit gedachtegoed meenam naar Nova en alle partners leerde samenwerken als een community. Het uitgangspunt: "Iedereen is student! We leren dus allemaal van elkaar. Maar dat integraal denken is een grote uitdaging geweest", geeft Hanno toe. Als

je bedenkt dat de meeste partners nog geen ervaring hadden met een community, is dat niet verrassend. Zo zijn we vaak geneigd om elkaar juist niet als partner te zien, maar als concurrent of op z'n minst als losstaande organisatie.

Ook in een community heeft elke partner nog steeds zijn eigen belangen en visie. Hanno merkte dat dit soms lastig was. "De neuzen goed dezelfde kant op houden, dat heeft mij als penvoerder veel tijd en energie gekost. Voor je het weet, heb je het namelijk te veel over zaken die niet goed lopen of verwachtingen die anders waren. Dat is belangrijk, maar we moeten daarna ook weer beseffen waarom we dit doen." Want het doel blijft voor iedereen hetzelfde: dakloze jongeren aan een woning helpen.

Teamwork

Nova leerde alle partners om net een stapje extra te zetten voor elkaar. Echt teamwork, dus. Daar is Hanno enthousiast over. "Alle professionals die normaal los van elkaar betrokken zijn, gingen nu een verbinding aan met elkaar. Dat is handig, want als ze allebei

een onderdeel aanpakken, komen ze er soms achter dat het effectiever is om iets samen te doen. Dat werkt fijner!"

De vruchten van die manier van samenwerken plukten we bijvoorbeeld wanneer een bewoner toch geen match bleek te zijn voor Nova: "Voor die mensen hebben we heel snel een andere plek gevonden", vertelt Hanno. "Daardoor kwam er weer ruimte vrij in het project en werd de community niet ontwricht."

Jongeren

Maar het grootste voordeel van zo'n intensieve samenwerking? "Jongeren hebben met ons meegedacht over de ontwikkeling van Nova.

Andere organisaties zeggen nu zelfs: 'wij willen dit gedachtegoed in onze organisatie.' Een groter compliment kun je niet krijgen."

3 BELANGRIJKE TIPS

- 1 Verlies het gezamenlijke doel niet uit het oog
- 2 Leg lastige kwesties waar je tegenaan loopt voor aan een andere partner
- 3 Vorm ook als partners een community

**'IEDEREEN LEERT OP
ZIJN EIGEN MANIER'**

EVALUATIE MET BEWONERS

TIPS, TRICKS & HOBBELS IN DE WEG

Natuurlijk is het tijdens een project als dit ook belangrijk om te evalueren met de bewoners. Maar hoe vaak doe je dat? En hoe pak je dat aan? Projectondersteuner Hellen Houterman had goed contact met alle partijen en kon daardoor iedereen betrekken bij evaluaties.

Volgens Hellen staat in een community voorop dat je evaluaties niet te formeel moet aanpakken. "We gebruiken ook niet zo snel het woord 'evaluatie'. Omdat Nova een tussenstap naar zelfstandigheid is, vinden we het belangrijk om te praten op een manier die niet op begeleiding lijkt." Hoe zich dat uit in de praktijk? "We vragen bijvoorbeeld: hoe gaat het met je? Wat bevalt je? Wat zou je graag anders zien? En: is dit wat je verwacht had toen je hier kwam wonen?" Deze tussentijdse gesprekken werden in janua-

ri en februari gevoerd, toen de jongeren er een aantal maanden woonden. Het is belangrijk om bij zo'n evaluatie de nadruk te leggen op de ervaring van de jongeren, dus zonder al te veel in te vullen, legt Hellen uit. "Ze hebben vaak ervaring met jeugdzorg. Daar werden problemen voor ze opgelost. We proberen ze daarom nu zelf met oplossingen te laten komen."

Gemeenschappelijk belang

Natuurlijk is dit soms wennen. "In het begin kwamen ze nog vaak naar ons toe met de boodschap dat het een puinhoop was. Dan denk ik: tja, als daar ongedierte op af komt, dan heb je daar zelf last van! Het grappige was dat elke jongere zich eraan stoorde. Ze zaten dus in elk geval op één lijn!" vertelt Hellen lachend. "Dat is ook belangrijk: ervoor zorgen dat ze een gemeenschappelijk belang hebben. Dit was daar een praktisch voorbeeld van. Daarna hebben we met instemming van iedereen een schoonmaakrooster ingevoerd."

Gezondheidsmeter

Verder vulden de jongeren aan het begin allemaal een gezondheidsmeter in waar ze allerlei

factoren in hun leven onder de loep namen. "Bijvoorbeeld: welk cijfer zou je je leven geven voordat je hier kwam wonen?" Aan het einde werd dat nog eens gemonitord om te kijken hoe de bewoners het project hadden ervaren. Op die manier zijn niet alleen de partners be-

trokken bij het evaluatieproces, maar ook de jongeren zelf.

Ook de inwonende studenten hadden een goed idee: "Ze kwamen met de suggestie om bij de kennismakingsgesprekken met gegadigden voor een woning ook een bewoner te betrekken", licht Hellen toe. "Op die manier hebben nieuwe bewoners direct een contactpersoon, wat het makkelijker maakt om een connectie te maken met anderen." Tot nu toe waren alleen een projectleider en stagiaire of vrijwilliger betrokken bij de kennismakingsgesprekken, maar het idee wordt zeker meegenomen voor een Nova-concept in de toekomst. Want dat is het meest waardevolle wat Hellen heeft gemerkt tijdens het project: "We evalueerden voortdurend."

3 BELANGRIJKE TIPS

- 1 Moedig jongeren aan om zelf oplossingen te bedenken voor hun problemen
- 2 Monitor de ervaring aan het begin en het einde van een project, bijvoorbeeld door middel van een gezondheidsmeter
- 3 Betrek huidige bewoners bij het kennismakingsgesprek met potentiële kandidaten

**'HET IS BELANGRIJK
DE NADRUK TE LEGGEN
OP DE ERVARING VAN
DE BEWONERS, DUS
ZONDER AL TE VEEL
IN TE VULLEN'**

STER IN DE COMMUNITY

DJEAMY (25) had weinig eisen. Hij was namelijk al lang blij dat hij eindelijk een plekje voor zichzelf had gevonden. Toch bleken er mooie pluspunten te zitten aan een woning bij Nova. Behulpzame begeleiding bijvoorbeeld, en leuk contact met de bewoners onderling.

Hoe ben je terechtgekomen bij Nova? "Ik hoorde via via over Nova. Ik zou eigenlijk ergens anders gaan wonen, maar dat ging helaas niet door. Daarom was het heel fijn om te horen over Nova. Volgens mij kwam ik er terecht via internet, maar ik weet niet meer precies hoe. Toen ik het zag, heb ik meteen Hisham gemaild!"

Kun je je nog herinneren wat je eerste indruk was toen je eenmaal introk? "Ik vond het vooral heel fijn dat ik eindelijk een plek voor mezelf had! Dat was voor het eerst. Verder maakte het me allemaal niet zoveel uit, ik had geen eisen. Wel vond ik het lastig dat er in het begin weinig afspraken waren onderling, waardoor sommige ruimtes een beetje vies waren."

Hoe ben je daarmee omgegaan? "Nou, ik probeerde het eerst zelf schoon te houden. Maar als anderen dat niet doen, doe je dat op een gegeven moment ook niet meer. Het scheelde wel veel dat ik fulltime werkte. Daardoor was ik sowieso niet zo vaak thuis en maakte ik ook niet veel gebruik van de gemeenschappelijke ruimtes."

Wat vond je het fijnst aan Nova? "Dat je altijd terecht kon bij een begeleider met je persoonlijke problemen, of die nou mentaal of fysiek waren."

Fijn! Hoe zat het met de bewoners onderling: vroegen jullie elkaar ook om hulp? "Ik deed dat niet echt. Andere bewoners kwamen wel vaak naar mij toe met vragen. Dat is ook logisch, want samen met een paar andere jongens zat ik er het langst. Je merkt dan dat mensen toch eerder aankloppen bij degenen die ze al kennen. Ik had wel graag wat meer samen willen doen met anderen. Nu appten mensen vaak alleen als ze iets nodig hadden. Maar dat vind ik niet erg hoor! Ik ben de moeilijkste niet."

Wat is het belangrijkste dat je geleerd hebt van Nova? "Op mezelf wonen natuurlijk, haha! Alles wat daarbij komt kijken ook, zoals kleding wassen, koken... En nu woon ik helemaal zelfstandig. Ik ben een verdieping omhoog gegaan. Binnen een dagje was ik verhuisd, dus dat ging prima. De ruimte ziet er dus bijna hetzelfde uit, alleen hebben we hier een extra badkamer. Wel alleen een douche, maar ik ga toch nooit in bad. Dat deed ik bij mijn ouders al nooit."

‘IK BEN DE MOEILIKSTE NIET’

HOOFDSTUK 4
LESSEN
VAN
WONEN
MET
STERREN

Met gevoelens van trots sluiten we Nova af. Zoals in andere hoofdstukken al duidelijk werd, hebben we ontzettend veel opgestoken van dit project. In het laatste hoofdstuk blikken we terug op de concrete lessen die we geleerd hebben. Met volle overtuiging kunnen we nu stellen dat Nova een ontzettend nodig en liefdevol initiatief was, waar we allemaal een beetje wijzer zijn uitgekomen!

ROADMAP EEN JAAR LANG WONEN MET STERREN

FEBRUARI 2021

We hebben voor het eerst contact met gemeente Arnhem voor de subsidieaanvraag van Nova.

DECEMBER 2020

De subsidie die we in het najaar hebben aangevraagd, wordt toegekend door het Kansfonds.

START

MEDIO 2020

De vijfde verdieping van Akker 71 staat leeg en dit betekent het begin van Nova - Wonen Met Sterren. Vlak hierna komen allerlei partijen bijeen om te sparren, waaronder Stichting ACT, Pactum en SLAK.

OKTOBER 2022

Officieel einde van Nova.

JUNI 2022

Tijdens een gezellig etentje nemen we met z'n allen afscheid van Nova.

MEI 2021

De projectgroep en selectiecommissie worden samengesteld. Ook dienen we officieel onze subsidieaanvraag in bij de gemeente.

JUNI 2021

Tijd om écht te beginnen! We starten met het werven van bewoners, de eerste bijeenkomst van de projectgroep vindt plaats en we krijgen subsidie van de gemeente. Eind juni meldt de eerste potentiële bewoner zich aan.

JULI 2021

De kennismakingsgesprekken vinden plaats en de huurovereenkomsten worden afgesloten.

SEPTEMBER 2021

Samen met bewoners, vrijwilligers en stagiaires van Nova beginnen we met het inrichten. Ook worden documenten opgesteld voor gewenst en ongewenst gedrag.

APRIL 2022

De afrondingsfase van Nova gaat in. Samen zoeken we naar een passende vervolgplek voor jongeren. Gelukkig vindt uiteindelijk elke jongere nieuw onderdak!

TERUGBLIK

BIJ NOVA BEGONNEN NIEUWE LEVENS

Het was een fantastisch jaar! Hoewel we helaas Nova niet verder konden uitbouwen, kijken we toch heel tevreden terug op een leerzame periode. Dit is een terugblik op de mooie mijlpalen van een jaar lang wonen met sterren.

- Een jonge aanstaande moeder kreeg de kans zich te focussen op haar zwangerschap en de bevalling. Ze hoefde zich geen zorgen te maken of ze nog 'gedoogd' werd op het adres van haar vriend. Hierdoor kon ze nadenken over hun relatie en toekomst.
- Een jong stel heeft met hun pasgeboren zoontje een start kunnen maken met het ouderschap, juist op een moment dat zij door hun eigen ouders de deur werden gewezen.
- Een jongen (wees) vond een plek met medebewoners die hem bij hun leven trokken, of hij dat nu wilde of niet. Sindsdien hebben we hem zien glimlachen, of hij dat nu wilde of niet. Heeft hij de drive gevonden om zijn studie af te ronden, vervulde zijn stage bij Nova en werd gezien in zijn kwaliteiten. Hij ontwikkelde zich tot drager van het concept, benaderde de huismeester alsof hij kind aan huis was en bood zich aan als vrijwilliger bij in pandig horecabedrijf Sama Sama tijdens een evenement. Een onbeschrijflijke ontwikkeling als we kijken naar hoe zijn leven er voor Nova uitzag: toen woonde hij op een veel te dure, slecht onderhouden kamer waar hij maandenlang geen contact had met anderen.
- Een jongeman kon een volgende stap zetten naar zelfstandigheid. Hij had nog net dat extra duwtje nodig om echt op eigen benen te gaan staan en zich niet door zijn moeder en stiefvader te laten verzorgen - zij losten voorheen op wat hij liet liggen. Hij koos niet voor het

NOVA WONEN MET STERREN IN ÉÉN JAAR

Het oorspronkelijke plan was om gedurende vijf jaar ervaring op te doen met het concept Nova – wonen met sterren. In overleg met de samenwerkingspartners is besloten om het project na één jaar af te ronden met een conceptbeschrijving. Daarmee wordt dit woonconcept overdraagbaar voor andere partijen en gemeenten.

- gemak, maar voor de uitdaging en kwam erachter dat als het niet goed met hem gaat, hij zich isoleert. Zo leerde hij dat door zich open te stellen, hij hulp kon regelen. Nu opent hij wél de brieven van het CAK. Of: als het niet goed met hem gaat, verzamelt hij ze en pakt dit op met zijn ambulant begeleider. Hij voorkomt dat problemen verergeren en leert hoe hij grip krijgt op zijn leven.
- Een studente ging voor het eerst op kamers. Haar energie, enthousiasme en bewuste keuze voor een community werkte aanstekelijk. Ze ontdekte ook

- de invloed op haar motivatie als ze geen respons kreeg.
- Een stagiaire leerde voor haar mening op te komen, waar ze eerder de neiging had om zich te conformeren aan collega's. Zeker als die de rol van beoordelaar hadden of verbaal sterk waren.
- Een vrijwilligster doorbrak via Activerend Werk haar jarenlange isolement. Ze vond mensen aan wie ze zich wilde binden, binnen het team en bij de jongeren. Haar motivatie om iets met ervaringsdeskundigheid te doen, groeit alsmäär.

GELEERDE LESSEN

Nova – Wonen Met Sterren heeft alle partijen veel opgeleverd, waaronder vernieuwende inzichten, meer vertrouwen, een nieuw leven – maar uiteraard ook hoofdzorgen. Dat hoort er allemaal bij! Samengevat uit eerdere hoofdstukken, zijn dit de belangrijkste lessen die we leerden tijdens het bedenken, bouwen en onderhouden van onze wooncommunity.

1. De selectieprocedure

Een strenge selectieprocedure met tegelijkertijd genoeg ruimte voor speling, zodat we elk individu zo goed mogelijk konden beoordelen en een eerlijke kans gaven: dat was ons doel. We zijn er goed in geslaagd om dit te behalen, onder andere dankzij het open karakter en de diverse samenstelling van de selectiecommissie. Ook ervoeren we dat het handig was om vanuit verschillende perspectieven naar de potentiële bewoners te kijken.

Wel merkten we dat het spannend was voor jongeren om op gesprek te komen. Onze studenten gaven een goede tip, namelijk om de potentieel nieuwe bewoner aan een student te koppelen voordat die op kennismakingsgesprek komt. Op die manier is het allemaal wat minder formeel, waardoor de jongere zich hopelijk op zijn/haar gemak voelt. Ook helpt het om al iemand te kennen op de plek waar je misschien gaat wonen.

Het werven van nieuwe bewoners en studenten ging het makkelijkst via inwonende studenten

en stagiaires. Mond-tot-mondreclame dus! Het werven van mensen via social media ging minder goed.

2. De jongeren

Natuurlijk gingen we ervan uit dat de jongeren tijd nodig hadden om hun zelfredzaamheid te ontwikkelen. Nog belangrijk dan we dachten, is daarbij ervoor zorgen dat we jongeren voldoende ruimte geven. Zo werkte het soms averechts wanneer we ergens heel erg bovenop zaten. Ook is het erg belangrijk om te investeren in het opbouwen van een relatie met jongeren. Dat geldt ook voor de groepsdynamiek. Zeker vanuit hulpverleners leek het voor de hand liggend om snel in te grijpen bij spanningen of de communicatie binnen de groep in goede banen te leiden. Maar omdat zelfstandigheid juist zo belangrijk was binnen Nova, was de uitdaging om soms een stapje terug te doen.

Een kritiekpunt is dat we de verhouding tussen vragers en dragers totaal verkeerd hadden ingeschat. Bij de start gingen we uit van 8 'vragers' en 4 'draggers'. Dit zou juist omgekeerd moeten zijn. Soms maakt een zogenaamde drager iets heftigs mee – dat hoort nu eenmaal bij het leven, maar hierdoor kan het zomaar ineens zijn dat deze persoon toch een vrager wordt. Andersom kan ook: een drager die sociaal is en ineens helemaal opbloeit, waardoor diegene goed in staat is om medebewoners te helpen en ondersteunen.

De vrijwilligers en stagiaires waren ook een ontzettend waardevolle toevoeging. Door ze los te laten, leefde de community helemaal op!

GELEERDE LESSEN

3. De partners

Zoals eerder gezegd, mogen hulpverleners hun vaste rol wat meer loslaten. Essentieel daarbij is dat ze flexibel zijn en mee kunnen bewegen met de omstandigheden van de jongeren, bijvoorbeeld werk-/schooltijden, levensfase, behoefte en actuele ontwikkelingen.

Eén van de grootste moeilijkheden waar we tegenaan liepen tijdens Nova, was het verschil in belangen tussen alle partners. Uiteindelijk kwa-

men we er samen vaak wel uit door goed te blijven communiceren en lijntjes kort te houden. Wel is het lastig om hiervoor met een concrete oplossing te komen. Natuurlijk is er ook een andere kant: juist doordat iedereen zo'n ander perspectief heeft, leren we veel van elkaar. Zo kom je ook veel te weten over externe factoren van andere partners die invloed hebben op de uitvoering van het project, zoals gemeentelijke verkiezingen, beleidsveranderingen binnen een organisatie of bezuinigingen.

4. Het concept

Tijdens het project werd duidelijk dat Nova – Wonen Met Sterren als concept soms lastig te begrijpen is, zowel voor partners als bewoners. Daarom is het belangrijk om in het vervolg duidelijker te zijn over wat een wooncommunity precies inhoudt. Dat is noodzakelijk, omdat een dergelijk project veel flexibiliteit vraagt, met name van betrokken partners. Wanneer we dit concreter omschrijven, zullen bijvoorbeeld

hulpverleners beter begrijpen hoe ze hun werkwijze het beste kunnen aanpassen.

Maar hoe pak je dit concreet aan? Een manier om deze conceptomschrijving te verbeteren, is bijvoorbeeld door te investeren in een training. Het idee is om partners niet alleen aan het begin te laten deelnemen, maar ook later in het project. Een community ontwikkelt zich namelijk voortdurend!

FINANCIËLE VERANTWOORDING

Het project Nova - Wonen Met Sterren is geïnitieerd door Hisham el Doeri en in twee fases ondersteund. Eerst door Zorgbelang Inclusief, daarna door Stichting ACT. Als penvoerder van het project heeft Stichting ACT ook de financiën beheerd, gebaseerd op afspraken binnen de stuurgroep. Daarnaast zijn er verschillende fondsen betrokken bij het project. Stichting ACT draagt zorg voor de financiële afhandeling als penvoerder, waarbij de verschillende samenwerkingspartners zelf verantwoordelijk blijven voor de eigen interne verantwoording. Via stichting ACT is het mogelijk om inzicht te krijgen in de begroting en dekking van het totale project:

info@stichtingact.nl

COLOFON

Nova Wonen Met Sterren is een project waarin Pactum, gemeente Arnhem, SLAK, Volkshuisvesting, Zorgbelang Inclusief en Stichting ACT participeren. Het wordt ondersteund door gemeente Arnhem, het Kansfonds, de Dullertstichting en stichting Het Burger en Nieuwe Weeshuis.

Nova - Wonen Met Sterren

Uitgave: © Nova - Wonen Met Sterren

Concept en realisatie: Studio Echt

E-mail: info@studioecht.nl

Website: www.studioecht.nl

Coördinatie: Paul Gersen

Redactie: Elysa van der Ven en Paul Gersen

Layout en vormgeving:

Marck van Dongen & Paul Gersen

Fotografie: Jeronimus van Pelt (cover en pagina 5), Sef Kaymak (Pagina 11, 31, 35, 37, 39, 41, 43, 51, 61, 67), Simon Maage (pagina 12), Hannah Busing (pagina 15), Nina Strehl (pagina 27), Estée Janssens (pagina 29), Sigmund (pagina 45), Jason Goodman (pagina 47, 53), Willem van Walderveen (pagina 55), Rémi Walle (pagina 57), Alexis Brown (pagina 59), Romain Dancre (pagina 68), Priscilla Du Preez (pagina 69), Airfocus (pagina 70), Tamanna Rumeel (pagina 71)

Met uitzondering van Sef Kaymak, Jeronimus van Pelt en Willem van Walderveen zijn de genoemde fotografen verbonden aan www.unsplash.com

Correctie: Hanno Ambaum en Paul Gersen

